

עת"א 50248/05/15 - מוחיאלדין זרעיני נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים,מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 50248-05-15 זרעיני(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כב' השופט הבכיר זיאד הווארי - אב"ד
כב' השופט שאהר אטרש
כב' השופט יונתן אברהם
העותר: מוחיאלדין זרעיני (אסיר)
נגד
המשיבים: 1.שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2.מדינת ישראל

פסק דין

עתירה על החלטת ועדת השחרורים (כב' הש' בדימוס י. שדמי וחברי הועדה רונית סמדר דרור, שמעוני יהודית וורד אלאולוף), בשבתו בכלא צלמון - אשר ניתנה ביום 21/05/2015 .

פסק דין

השופט יונתן אברהם

רקע ועובדות שאין עליהן חולק

העותר נשפט למאסר, שמיני במספר, למשך 27 חודשים, בגין עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, מסירת ידיעות כוזבות, עזיבת מקום תאונה, גרם נזק לאדם ורכוש, נהיגה ברכב ללא ביטוח וללא רישיון נהיגה.

העותר החל לרצות מאסרו ביום 03/02/14 ותאריך שחרורו המלא ביום 02/05/16.

ביום 21/06/15 יחול מועד ריצוי שני שליש (מינהלי) של מאסרו.

העותר הגיש בקשה לשחרור על תנאי שנדונה בפני ועדת השחרורים הנ"ל ובקשתו נדחתה.

אין חולק כי מדובר בעותר ששוחרר בעבר פעמיים על תנאי, הן בשנת 1993 והן בשנת 2001, כאשר בשחרורו האחרון הוכנה לו תוכנית שהייה בהוסטל.

אין גם חולק כי שחרוריו הנ"ל של העותר על תנאי, הופקעו שניהם.

העותר נשוי ואב לשני ילדים.

נימוקי ועדת השחרורים

ועדת השחרורים, לאחר שפירטה בתמצית את רקע העבר הנ"ל של העותר, מצאה להתייחס לטענה של ב"כ העותר לפיה העותר נקי מסמים מזה 9 שנים, שעה שבעבר עבר את העבירות בהשפעת התמכרותו לסם.

לטענה זו השיבה הועדה כי אין הסבר לשיטת ב"כ העותר לכך שהעותר עבר את העבירות החמורות לפני כשנה וחצי כשהוא נקי מסמים.

עוד ציינה הועדה כי נתנה דעתה לחוות הדעת החיוביות של גורמי הטיפול, ביחס לתפקודו של העותר במאסרו הנוכחי ובעיקר לתפקודו כתומך וכן התחשבה בתוכנית רש"א שהוצגה לוועדה **"אך בהתחשב בנטל הכבד המוטל על האסיר לשכנע אותנו שאינו מסוכן לשלום הציבור, אין בכך די, ואנו דוחים את הבקשה"**.

טיעוני העותר בפנינו

לטענת העותר הוא ניצל את שהותו האחרונה מאחורי סורג ובריח על הצד הטוב ביותר, על מנת להשתקם. כיום יש לו מקצוע, ממנו הוא יכול להתפרנס.

לדבריו, עבר סדרת קבוצות טיפוליות חשובות מאוד והפיק מהן את המירב להמשך התנהלות עתידית בחייו היום יום.

ב"כ העותר הפנתה לדו"ח גורמי הטיפול וכן לתוכנית רש"א שנערכה עבור העותר כהמשך טיפול בקהילה. עוד ציינה כי העותר הביע חרטה ונטל אחריות כבר במהלך ההליך הפלילי.

כן ציינה, כי התנהלותו של העותר בין כותלי בית הכלא הייתה ללא בעיות משמעת ו/או דיונים משמעתיים.

לטענת ב"כ העותר, שגתה הועדה משנתנה משקל מכריע להתנהלותו של העותר בעבר ולא בחנה את המסוכנות על רקע ימינו אנו.

טיעוני המשיבה בפנינו

ב"כ המשיבה סמכה ידיה על נימוקי ועדת השחרורים.

היא שבה ופירטה את העבירות בגין הורשע העותר, עובר למאסרו הנוכחי.

לדידה, העותר איננו ראוי לשחרור, שכן, שחרורו יכול ויסכן את שלום הציבור.

היא שבה והדגישה כי מדובר במאסרו השמיני וכי בעבר זכה פעמיים לשחרור מוקדם, אשר הופקע פעמיים.

בכתב התשובה הפנתה גם למידע מודיעיני הנוגע להתנהגות שלילית במהלך המאסר.

ב"כ המשיבה התייחסה גם לדו"ח גורמי הטיפול החיובי בעניינו של העותר וציינה כי בעקבותיו הוכנה תוכנית רש"א אשר נאמר בה כי העותר ישולב בתוכנית קבוצתית, ככל שזו תיפתח, היינו מדובר בתוכנית שכיום לא ניתן לומר שהיא שלמה.

לדידה, התחשבה הועדה בכל השיקולים הצריכים לעניין, לרבות דו"ח גורמי הטיפול ולא נפל פגם בשיקול דעתה המצדיק התערבות בית משפט זה.

דין והכרעה

לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים מכאן ומכאן, ועיינתי בחומר שהוצג בפנינו, לרבות החומר המודיעיני אליו הופנינו, סבורני כי אין מנוס מהתערבותנו בהחלטת הועדה באופן שנורה על שחרורו על תנאי של העותר.

שלושה תנאים קובע סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי אשר על הועדה לשקול טרם תחליט אם לקבל בקשה לשחרור:- הסיכון הצפוי משחרורו של האסיר לשלום הציבור; סיכויי שיקומו של האסיר וכן התנהגותו בכלא.

על הועדה לבחון תנאים אלה על פי החומר המוצג בפניה, היינו מכלול הנתונים הנוגעים לעותר וככל שחלק מן התנאים מתקיימים באופן זה או אחר, על הועדה לשקלל ולאזן את משקלם של השיקולים המאפשרים שחרור אל מול אלה המטים את הכף לכיוון ההפוך ועל יסוד איזון זה ניתנת החלטתה.

עיון בהחלטת הועדה מוביל למסקנה כי ועדת השחרורים סברה שנוכח עברו המכביד של העותר וכן אי עמידתו בתנאים בעת שחרוריו קודמים, הוא לא עמד בנטל לשכנע שאינו מסוכן לשלום הציבור.

סבורני לאחר עיון מעמיק במכלול הנתונים הנוגעים לעותר, כי בעניין זה שגתה הועדה ואין מנוס בהתערבות במסקנתה.

אבחן להלן את שלושת התנאים הצריכים בחינה, לאו דווקא לפי הסדר הנ"ל.

התנהגות העותר בבית הכלא

דו"ח גורמי הטיפול (עליו אעמוד ביתר פירוט בהמשך) מחודש 02/2015 יש בו כדי ללמד כי מתחילת מאסרו ואף עוד קודם לגזר הדין בשלב מעצרו (והדברים אף עולים מהאמור בתסקיר שירות המבחן, כפי שהובאו בסעיף 54 לגזר דינו של העותר), "התגייס" העותר במלוא המרץ להליך טיפולי, השיג בו הישגים ראויים לציון, לרבות העובדה שהפך להיות תומך לאסירים אחרים, עד כדי ששירות המבחן כבר במהלך ההליך הפלילי המליץ בפני בית המשפט על פן טיפולי תחת ענישה במאסר.

דו"ח גורמי הטיפול בכלא בו שהה העותר, מלמד כי על אף גזר הדין שהורה על מאסרו, המשיך העותר בדרך זו ולא הרפה ידיו.

הוצג בפנינו גם המידע המודיעיני בעניינו של העותר, אשר ועדת השחרורים כלל לא מצאה מקום להתייחס אליו בנימוקיה, אולם ב"כ המשיבה העלתה אותו בכתב תשובתה.

מדובר בשתי ידיעות. אחת מהן אינה מייחסת לעותר שום התנהגות שלילית. הידיעה הנוספת מייחסת לעותר הסכמה לביצוע פעולה שנעשתה על ידי אסיר אחר בניגוד לנוהל. בדו"ח הידיעה נאמר כי העותר זומן לשיחת בירור ובמהלכה אמר שסבר שהדבר מותר ולאחר שהובהר לו שלא כך הדבר, הביע חרטה על המעשה.

לא מצאתי שיש בעניין נקודתי זה גורם בעל משקל משמעותי לצורך השיקולים דנן, אלא עניין זניח יחסית.

מעבר לכך הסכימה ב"כ המשיבה בפנינו כי העותר עומד בתנאי הסף של התנהגות תקינה.

סיכויי שיקום

כפי שציינתי לעיל, מתחילת מעצרו התגייס העותר להליך שיקומי.

לאחר גזר הדין בו לא נתקבלה עמדת שירות המבחן לענישה טיפולית וגזירת מאסר בפועל על העותר, המשיך העותר בהליך הטיפולי הנ"ל.

בדו"ח גורמי הטיפול מחודש פברואר 2015 הנוגע לעותר, נאמר :

"מודה במיוחס לו ומביע חרטה, בעל תובנות גבוהות לחומרת מעשיו והשלכותיהם ... תפקד כתומך במשך שבעה חודשים, ביצע תפקידו בצורה חיובית ובמסירות. במסגרת תפקידו כתומך נדרשו ממנו יכולות גבוהות של סבלנות, איפוק, יצירתיות, תמיכה ועזרה. הנ"ל התמודד עם עצורים קשים ועל אף זאת הפגין אוזן קשבת, התמודדות במצבי לחץ ורגישות לצרכי הנתמכים שהיו בתאו ועזר להם מאוד בתפקידו. במסגרת תפקידו כתומך שולב בקבוצת תומכים וטיפול פרטני ... התמיד, שיתף פעולה והיה נכון לערוך התבוננות פנימית ושינוי בחייו. ניכר כי למד והפנים נורמות חדשו. מראה מוטיבציה לשינוי ושיקום, מדבר הרבה על כך שרוצה להקים את העסק שלו מחדש ורואה לראשונה במאסר זה בוושה, דבר שלא ראה במאסריו הקודמים.

כיום נמצא באגף נקי מסמים, ללא שלילת טובות הנאה או דיונים משמעתיים, הינו אסיר חיובי, מתפקד ומשתף פעולה עם צוות האגף. מוסר בדיקות שתן נקיות. ההתרשמות הינה מאדם אשר חווה ילדות קשה, החל לבנות את עצמו ואת משפחתו. מצליח לקשר בין התנהלותו לאורך החיים לעבירה ולשתף בסיפורו האישי בכנות. לוקח אחריות מלאה על מעשיו ומביע מוטיבציה גבוהה לשקם את חייו וכן עבר תהליך טיפולי משמעותי ... להתרשמות גורמי הטיפול במרחבי בית סוהר צלמון, האסיר יכול להמשיך את התהליך הטיפולי בקהילה ומסוגל לעמוד בתנאים להם יחויב. ניכר כי המאסר הנוכחי היווה גורם הרתעה עבורו". (ההדגשות בקו אינן במקור - י.א.).

לאמור לעיל יש להוסיף כי בעקבות המלצה זו של גורמי הטיפול, אף הוכנה לעותר תוכנית שיקום בקהילה על ידי הרשות לשיקום האסיר, הכוללת עבודה בתחזוקת צימרים במושבה מגדל ומגורים במגדל וכן ליווי של שירות המבחן בשיחות פרטניות עם עו"ס.

כמו כן צויין כי עם הקמת קבוצה טיפולית יצורף גם לקבוצה זו .

העותר אף צירף מסמך ממעביד המוכן להעסיקו בעבודת תחזוקת צימרים במושבה מגדל.

מכל האמור לעיל עולה כי סיכויי שיקומו של העותר קיימים והם אף גבוהים עד מאוד.

ער אני לעובדה כי בעבר שוחרר העותר על תנאי פעמיים ולא קיים את תנאי השחרור.

השאלה היא האם מכך ניתן ללמוד שגם במקרה דנן לא יעמדו לו כוחותיו לשמור על תנאי השחרור.

ועדת השחרורים לא נתנה דעתה באופן מפורט לעניין זה, אלא בחרה רק לציין שלא ניתן הסבר כיצד, הגם שהעותר כבר אינו מכור לסמים לפי טענת באת כוחו, הוא עבר את העבירות נשוא מאסרו הנוכחי.

לדידי, בעובדה כי העותר לא ביצע את העבירות האחרונות נשוא מאסרו על רקע התמכרות לסמים וכן נוכח העובדה כי בהגיעו לכלא לא מצאו גורמי הטיפול צורך בהפנייתו להליך גמילה מסמים (לא יהיה מיותר לציין כי העותר נמצא באגף נקי מסמים, נותן בדיקות שתן נקיות וכי אף אחת מן העבירות בהן הורשע במאסרו הנוכחי, אינה עבירה הקשורה לתחום הסמים), יש כדי לתמוך בטענה שקיימים סיכויי שיקום בקהילה טובים יותר הפעם מאשר בפעמים הקודמות.

אזכיר כי שחרורו של העותר בפעם האחרונה על תנאי היה שחרור במסגרת של הוסטל וכוחו של העותר, שהיה באותה תקופה מכור לסמים ועוסק בהם, לא עמד לו לשמור על תנאי השחרור.

היעדרו של רקע של עיסוק בסמים או התמכרות להם במאסר הנוכחי, יש בו לטעמי כדי לתמוך בסיכויי השיקום ולא ההיפך.

לכל האמור לעיל יש להוסיף כי שלא כמו בעבר, העותר, בן 43 כיום, נישא בינתיים ויש לו שני ילדים. יש להניח הנחה סבירה כי הפעם רצונו של העותר להשתקם מונע לא רק מטעמיו האישיים אלא גם מתוך דאגה למשפחתו.

דו"ח גורמי הטיפול מלמד כי רצון עז לעותר לשוב לעיסוקו הנורמטיבי כבעל עסק לצורך פרנסת משפחתו וכי במאסרו הנוכחי **שלא כמו במאסריו הקודמים**, חש העותר מעבר לחרטה שהביע, גם בושה גדולה על המאסר.

נוכח כל האמור לעיל, סבורני כי סיכויי שיקומו של העותר, כפי שהם עולים מן החומר שהונח בפני הועדה, הם סיכויים גבוהים, לכל הפחות.

מסוכנות לציבור

על פי ההלכה הנוהגת, על הועדה לבחון את מסוכנותו הפוטנציאלית של העותר לציבור, נכון למועד הדיון בועדה.

אין פירוש הדבר כי על הועדה להתעלם לחלוטין ממעשי העבירה שביצע העותר.

על הועדה להתחשב בחומרת המעשים, אך לבחון האם ממועד ביצועם התרחשו אירועים או תהליכים גורמי שינוי בזיקה למסוכנות העותר.

בעניין זה סבורני ששגגה נפלה תחת ידי הועדה, אשר קבעה כי נוכח עברו הפלילי העשיר וכן הפרת תנאי שחרורו המוקדמים הקודמים, לא עמד העותר בנטל להוכיח שאינו מסוכן לציבור.

לדידי, ההליך השיקומי המשמעותי אליו התגייס העותר במאסרו הנוכחי, על תוצאותיו המוצלחות עד מאוד, צריכים היו להוליך את הועדה למסקנה כי מסוכנות העותר, על אף עברו ועל אף חומרת העבירות בגין מרצה הוא את מאסרו הנוכחי, פחתה באופן משמעותי עד מאוד, היינו באופן המאפשר שחרורו על תנאי בפיקוח רש"א.

העותר אינו יוצא לחופשי בחלל ריק. הוא יוצא, לאחר שעבר הליך טיפולי "משמעותי" להמשך תוכנית שיקומית מסודרת ומפוקחת שהוכנה על ידי הרשות לשיקום האסיר.

חשוב מאוד בעניין זה להביא את האמור בסיפא לדברים שצוטטו לעיל מתוך הדו"ח הסוציאלי, לפיו **"האסיר יכול להמשיך את התהליך הטיפולי בקהילה ומסוגל לעמוד בתנאים להם יחוייב. ניכר כי המאסר הנוכחי היווה גורם הרתעה עבורו"**.

משום האמור לעיל, סבורני שאין מנוס מהתערבות בהחלטת הועדה ושחרור העותר על תנאי.

עידוד השתתפות בהליכי שיקום- אינטרס ציבורי

נימוק נוסף לגישתי זו נעוץ בכך שהועדה לא נתנה דעתה לאינטרס ציבורי חשוב ונוסף עליו עמד בית משפט זה לא אחת בפסיקותיו והוא האינטרס לתמרץ ולעודד אסירים, יהיו חטאיהם, פשעיהם, עברם וכישלונותיהם ומאמציהם להשתקם בעבר אשר יהיו, לא להרפות ידיהם ולשוב ולהתגייס לניסיון לעבור הליך טיפולי רציני, זאת על מנת לנסות ולנתק אותם ממעגל העבריינות והפשיעה.

אינטרס זה מתיישב היטב עם גישת המחוקק אשר לא הגביל את שיקול דעת הועדה מלדון ואף לשחרר שחרור על תנאי כל אסיר, גם אם עברו הפלילי מכביד עד מאוד וגם אם ניתנו לו בעבר שחרורים על תנאי שהופקעו.

מגבלה שכזו אינה מצויה בחוק שחרור על תנאי ועל כן יש לבחון כל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו **ועל פי מידת התיקון אותו עבר האסיר במאסרו האחרון.**

סוף דבר

אם תישמע דעתי, אמליץ לחבריי לבטל את החלטת ועדת השחרורים ולהורות על שחרורו של העותר על תנאי. כמו כן אמליץ להורות על החזרת הדין בפני הועדה לקביעת תנאי השחרור על יסוד תוכנית רש"א.

יונתן אברהם, שופט

השופט הבכיר זיאד הווארי - אב"ד

אני מסכים.

**זיאד הווארי, שופט
בכיר - אב"ד**

השופט שאהר אטרש

אני מסכים.

שאהר אטרש, שופט

הוחלט אפוא, פה אחד, כאמור בחוות דעתו של כבוד השופט יונתן אברהם לקבל את העתירה ולהורות על שחרורו של העותר על תנאי.

הדיון בעניין העותר יוחזר לוועדת השחרורים אשר תדון בו בהקדם האפשרי ותקבע את תנאי השחרור.

ניתן בזאת עיכוב ביצוע של 7 ימים כדי לאפשר לב"כ המשיבה להגיש בר"ע כנגד פסק דין זה.

ניתן היום, כ"ד סיוון תשע"ה, 11 יוני 2015, בהעדר הצדדים.

י' אברהם, שופט

שאהר אטרש, שופט

זיאד הווארי, שופט
בכיר [אב"ד]

הוקלד על ידי ערין בראנסה